

News Flash

7. listopadu 2022

**Náhradní plnění a judikatura
NSS – pozor na možné sankce**

Náhradní plnění a judikatura NSS – pozor na možné sankce

Zaměstnavatel, na kterého se vztahuje povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením (OZP) a který tuto povinnost splní odběrem zboží od autorizované osoby, může přesto být – dle judikatury Nejvyššího správního soudu – pokutován pro nesplnění této povinnosti.

Kdy se na zaměstnavatele vztahuje povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením?

V souladu s § 81 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, mají zaměstnavatelé **s více než 25 zaměstnanci** v pracovním poměru povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením. Podíl osob se zdravotním postižením má tvořit **4 % z celkového počtu zaměstnanců** zaměstnavatele. Do celkového počtu se pak nezapočítávají zaměstnanci dočasně přidělení agenturou práce k uživatelí.

Pro zjištění celkového počtu zaměstnanců, počtu zaměstnanců-osob se zdravotním postižením a povinného podílu je rozhodný **průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců**. Do něj se započítávají pouze zaměstnanci zaměstnaní v pracovním poměru. Vypočítává se jako poměr celkového počtu skutečně odpracovaných hodin v daném kalendářním roce (včetně pracovní neschopnosti apod.) vyděleného stanovenou týdenní pracovní dobou v daném kalendářním roce.

Jakými způsoby lze povinnost plnit?

Kromě přímého zaměstnání OZP je možné zákonnou povinnost plnit i jiným způsobem, tzv. **náhradním plněním**. V tomto případě může zaměstnavatel:

- **odebrat zboží nebo služby** od autorizovaných osob,
- **zadat zakázku** autorizovaným osobám,
- provést **odvod do státního rozpočtu**.

Výše odvodu se počítá z počtu osob, které měly být zaměstnány, vynásobeného 2,5násobkem

průměrné měsíční mzdy za první až třetí čtvrtletí daného kalendářního roku.

Výše uvedené varianty je také **možno kombinovat**. Způsob plnění i jeho provedení musí být písemně ohlášeno Úřadu práce ([formulář](#) zde), a to do 15. února následujícího roku. Do této doby musí být také proveden případný odvod do státního rozpočtu.

Od koho lze výrobky a služby odebírat?

Autorizovanými osobami (dodavateli) jsou v případě náhradního plnění:

- zaměstnavatelé, kteří **uzavřeli s Úřadem práce dohodu** o uznání zaměstnavatele, nebo
- **osoby se zdravotním postižením**, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance.

Seznam dodavatelů naleznete po tímto [odkazem](#).

Dodavatelé pak mohou v kalendářním roce poskytnout své výrobky a služby nebo splnit zadané zakázky **jen do zákonem stanoveného limitu**. Tento limit odpovídá 28násobku průměrné mzdy za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku za každého přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením zaměstnaného v předchozím kalendářním roce.

Sankce za porušení povinnosti

Pokud Úřad práce shledá, že zaměstnavatel, na kterého se povinnost zaměstnávat OZP vztahuje, tuto povinnost nesplnil, bude mu stanovena **povinnost provést dodatečný odpovídající**

odvod do státního rozpočtu. Vedle toho hrozí zaměstnavateli **peněžní sankce až do výše 1 000 000 Kč.**

Riziko sankce i po splnění povinnosti

Podle nedávného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2022, sp. zn. 10 Ads 254/2020-46, se pokuty mohou obávat i ti zaměstnavatelé, kteří povinnost již splnili náhradním plněním.

Pokud zaměstnavatel zvolí **náhradní plnění formou odběru zboží a služeb nebo zakázek**, musí být toto plnění zaevidováno do [centrální evidence](#) vedené Ministerstvem práce a sociálních věcí. Údaje do této evidence ovšem **vkládá dodavatel** výrobků, služeb a zakázek, který má povinnost tak učinit do 30 kalendářních dnů od zaplacení za plnění.

Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu vyplývá, že je na odběrateli, aby si pohlídal splnění této povinnosti ze strany dodavatele. V případě, kdy dodavatel evidenční povinnost nesplní, **nebude se poskytnuté plnění považovat za náhradní plnění.** A to i přesto, že za něj zaměstnavatel zaplatil a řádně informoval o způsobu plnění Úřadu práce.

Nejvyšší správní soud se tak rozhodl podmiňovat splnění povinnosti zaměstnavatele jednáním třetí osoby (odběratele). Snahou soudu je **vynutit užívání evidence** a zamezit tím obcházení zákona například formou přefakturování poskytnutých plnění, kdy autorizované osoby namísto využití svých zaměstnanců se zdravotním postižením zboží nakupují od dalšího (neautorizovaného) subdodavatele. Elektronická evidence má zajistit větší kontrolu nad **nepřekračováním maximálního zákonného limitu** stanoveného dodavatelům pro poskytování výrobků a služeb nebo plnění zakázek.

Závěrem

Zaměstnavatelé, kteří pro plnění zákonné povinnosti zaměstnávají osob se zdravotním postižením využívají náhradní plnění, musí být s ohledem na nejnovější judikaturu Nejvyššího správního soudu velmi obezřetní. NSS se totiž postavil za veřejný zájem chránit pracovní trh osob se zdravotním postižením

Nejvyšší správní soud se na úkor právní jistoty zaměstnavatele postavil za veřejný zájem představovaný ochranou pracovního trhu pro OZP. Na zaměstnavatele tak klade břemeno vyšší obezřetnosti a aktivního přístupu. **Zaměstnavatelé musí průběžně kontrolovat, zda jejich smluvní partner plní své povinnosti vůči státu.** A pokud neplní, musí na to soukromoprávním způsobem reagovat.

Doporučení zaměstnavatelům využívajícím náhradní plnění

Dodavatelé mohou využívat pro kontrolu **centrální evidenci**, do které se mohou přihlásit. Pokud dodavatel vyplnil při vkládání údajů o plnění do evidence e-mailovou adresu odběratele, obdrží odběratel potvrzovací e-mail. Úřad práce zveřejnil pro účely snadnějšího pohybu v centrální evidenci [podrobnou uživatelskou příručku](#).

Skrze centrální evidenci pak sice mohou odběratelé kontrolovat doklady nahrané dodavatelem a schvalovat je, ale pro **posouzení, zda bylo řádně plněno, to nemá vliv.**

S ohledem na to lze zaměstnavatelům využívajícím náhradní plnění doporučit, aby si se svým dodavatelem **smluvně zajistili** nejen dodávání zboží a služeb, ale i **plnění evidenční povinnosti** a záruku, že dodavatel **nepřekročí zákonem stanovený limit** poskytovaného plnění. Současně by měla být smluvně zakotvena možnost zaměstnavatele vyžadovat doklad o splnění těchto povinností a povinnost odběratele této žádosti ve sjednané lhůtě vyhovět. Splnění těchto povinností dodavatele je vhodné **motivovat sankcí** odpovídající svou výši alespoň pokutě za přestupek a dodatečně vyměřenému odvodu do státního rozpočtu.

a umožnil pokutovat zaměstnavatele za nesplnění povinnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením, pokud jejich dodavatel nezaevidoval do veřejné databáze provedené náhradní plnění i přesto, že k němu skutečně došlo. Vzhledem k tomu, že odběratelé nemají možnost zápis do evidence ovlivnit přímo, lze jen doporučit, aby zajištění plnění této povinnosti ze strany dodavatele **pojistili smluvními podmínkami a motivujícími pokutami**, na kterých se mohou případně zhojit.

Upozornění

Vezměte prosím na vědomí, že současné vydání newsletteru bylo připraveno pro obecnou orientaci v dané problematice a nenahrazuje vlastní odborné poradenství poskytnuté ve vztahu ke konkrétní situaci. Z důvodu průběžných změn v legislativní oblasti mohou být některé informace po zveřejnění v newsletteru předmětem dalšího vývoje a změn. Za tyto změny nenese společnost Accace odpovědnost a nezodpovídá tedy ani za možné vzniklé škody a možná rizika vyvolaná změnou stávající legislativy.

Chcete dostávat náš newsletter pravidelně?

**Přihlaste se
k odběru novinek!**

Kontakt

Andrea Drhová

Senior Associate

E-mail: andrea.drhova@accace.com

Tel: +420 222 753 480

Kristýna Šutková Veselková

Junior Associate

E-mail: kristyna.veselkova@accace.com

Tel: +420 222 753 480

O Accace

Společnost Accace byla založena v roce 2006 v Bratislavě a hned o rok později vznikla kancelář v Praze, následována pobočkami v Brně a Ostravě. Od té doby jsme si na českém trhu vybudovali pozici významného poskytovatele poradenských a BPO služeb. Zaměstnáváme téměř 270 profesionálů a staráme se o více než 500 klientů různých velikostí, od lokálních podniků až po velké mezinárodní korporace. V rámci skupiny Accace máme již přes 600 odborníků, kteří poskytují komplexní služby více než 2 000 zákazníkům.

O Accace Circle

Celosvětově působí Accace pod značkou Accace Circle, což je obchodní uskupení profesionálních poradců a poskytovatelů BPO služeb. Spojuje nás zápal pro věc a důraz na špičkovou kvalitu poskytovaných služeb. Globální zastoupení máme téměř ve 40 zemích a sdružujeme přes 2 000 profesionálů. Naše klientela čítá více než 10 000 zákazníků z různých oborů, převážně středně velkých firem a mezinárodních společností z žebříčku Fortune 500. Měsíčně zpracováváme zhruba 170 000 výplatních pásek.

Pro více informací prosím navštivte www.accace.cz a www.circle.accace.com.

